

Vavřinec z Březové: Husitská kronika

Vavřinec z Březové: narozen 1371, pocházel z nižší šlechty, velmi vzdělaný intelektuál - studoval na pražské univerzitě, mistr svobodných umění; od konce 14. století se pohybuje na panovnickém dvoře Václava IV. (významné, přístup k důležitým pramenům)

- jeden z přítomných účastníků husitského zápasu - byl vynikajícím spisovatelem pražské strany; věkem vrstevník Husův a Jakoubka ze Stříbra; zaměstnán v dvorské kanceláři Václava IV. a jeho literární činnost sloužila potřebám panských členů dvora i krále samého; z tohoto období jeho života pochází nedokončená *Kronika světa*, překlad latinského výkladů snů *Knihy snového vykládanie* a překlad tzv. *Mandevillova cestopisu*; po roce 1419 dal Vavřinec z Březové své literární schopnosti do rukou husitského hnutí a jeho latinsky psaná **Husitská kronika** je jedním ze základních pramenů pro poznání událostí prvních let husitské revoluce, jedná se o nejpodrobnější a nejkonceptuálnější výklad událostí z dramatických let 1419 – 1421; z jeho díla můžeme ještě zmínit tzv. „*Píseň o vítězství u Domažlic*“ (Carmen insignis corone Bohemie) – latinsky psaná veršovaná skladba, inspiroval se vítězstvím husitů u Domažlic; Vavřinec z Březové se nám naposledy připomíná roku 1437

Husitská kronika – /samotný název je staršího data - nepřesný, původní název je neznámý, dochovala se jen v pozdějších opisech, ty nesou jen stručné označení Kronika (Cronika, Chronicon)/

- Husitská kronika začíná programově již rokem 1414; léta 1414 – 1419 stručný přehled událostí, stěžejními jsou léta **1419 – 1421**; dílo zůstává nedokončené - končí větou „A to se stalo ráno.“
- žánrově se toto epické dílo blíží historii, obsahuje totiž mimo stručné zaznamenávání zdařilou snahu po vysvětlení příčin a důsledků událostí
- nejen pouhé autorovy vzpomínky, ale dílo se opírá o rozsáhlý materiál (úřední a poloúřední provenience), obsahuje zabudované a zpracované husitské prameny (např. diplomatický materiál – text listiny je vepsán přímo do textu)
- nechybí zde interpretace pramenů a snaha o celkový pohled na události
- za pozornost také stojí styl, který dosahuje vysoké umělecké úrovně a působivosti
- dobrá orientace v husitské problematice, byl přítomen u mnoha jednání, znal jejich usnesení; popřípadě se vyptával přímých účastníků dějů, využíval jejich zápisků
- kronika vznikla na podkladě písemností shromážděných delší čas – byla tedy sepsána s určitým odstupem
- v díle jsou také znatelné dvě redakce (autorství druhé je sporné)
- Vavřince k napsání kroniky vedl jednak osobní zájem o historii, ale především snaha o zachycení a obhajoby husitské pře
- patřil mezi husity středního proudu – objevují se zde různé tendence jako např. věrnost čtyřem artikulům, vypjaté negativní vztah k Zikmundovi, odpor k táborství (radikálním projevům husitství – obrazoborectví, adamitství, chiliasm, apod.)
- na přelomu 15. a 16. století byla kronika anonymním překladatelem z Jednoty bratrské přeložena do staročeštiny

- kritická edice – *Vavřinec z Březové, Husitská kronika*, ed. EMLER, J. – GEBAUER, J., GOLL, J., *Fontes rerum Bohemicarum V.*, Praha 1893.
- knižně vyšla v roce 1954 v překladu Františka Heřmanského

Literatura:

ČORNEJ, P.: *Tajemství českých kronik. Cesty ke kořenům husitské tradice*. Druhé, rozšíření a přepracované vydání. Praha 2003.

LEHÁR, J. – STICH, A. – JANAČKOVÁ, J. – HOLÝ, J.: *Česká literatura od počátků k dnešku*. Praha 2008.

ŠMAHEL, F.: *Husitská revoluce 1. Doba vymkнутá z kloubů*. Praha 1995.

Prameny:

Vavřinec z Březové (přel. F. Heřmanský): *Husitská kronika*. Praha 1954.